

18 okt 1903 Eerste uitvoering van *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* door Pauline de Haan-Manifarges met pianobegeleiding van A. van Olden-van Delden op het middagconcert in Musis Sacrum te Arnhem. Voor de pauze vindt de eerste uitvoering plaats van *Sulamith* voor soli, koor en orkest van Jan van Gilse (onder leiding van de componist), voorafgegaan door de ouverture *Le carnaval romain* van Berlioz, gedirigeerd door J. Martin S. Heuckeroth. Na de pauze zingt Pauline de Haan-Manifarges – behalve Diepenbrocks lied – *Winterweihe* van Richard Strauss, waarna mevr. van Olden-van Delden pianostukken van Brahms, Chopin en Liszt speelt; Johannes Messchaert besluit het concert met een vijftal liederen van Schumann.

Nieuwe Arnhemsche Courant (P. A. van Westrheene), 21 oktober 1903:

Mevrouw de Haan bood in superieure interpretatie een voorname maar ietwat koele verklanking van een liefdessonnet door Diepenbrock, die anders juist in heilige extase zijn heerlijkste kunst geeft, en een warm, innig lied van Strauss, die anders in toenemende mate door zijn reusachtig esprit beheerscht wordt en zich daarbij meer en meer doet kennen als “der Geist der stets verneint” — het was wel eigenaardig!

Arnhemsche Courant (Kr. [= H.E. Stenfert Kroese]), 21 oktober 1903:

Mevr. de Haan-Manifarges was, behalve een paar malen te hoog intoneeren in Diepenbrock's harmonisch interessante sonnet *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* en Strauss' prachtige *Winterweihe*, uitnemend.

6 okt 1905 De uitgever A.A. Noske te Middelburg laat de volgende werken van Diepenbrock in druk verschijnen: de *Hymne voor viool en piano* (RC 44) en de liederen *De klare dag* (RC 4), *Avondzang* (RC 13), *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Zij sluimert* (RC 51), *Kann ich im Busen heisse Wünsche trage* (RC 55), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Lied der Spinnerin* (RC 42), *Es war ein alter König* (RC 25), *Clair de lune* (RC 43), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40).

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 14 oktober 1905:

Een groote, gewichtige gebeurtenis. — Niet met een stuk of wat nieuwe werken, en dan wellicht nog van een gehalte dat wel lofwaardig is, maar ons toch niet bijzonder warm maakt, neen, met *veertig* gewrochten van den muzikalen geest komt... wie? – Ja, dat spreekt van zelf, – komt Noske, de welbekende uitgever te Middelburg, ons overstelpen. — Zie hier de titels in vogelvlucht opgeschreven: *Hymne voor viool en piano* van A. Diepenbrock en een aantal liederen van dien meester op teksten van Van Eeden, Perk, Van Deyssel, C. von Günderode, Goethe, Novalis, Brentano, Heine, Verlaine; klavierstukken (vierhandig en tweehandig) en liederen van Cornelia van Oosterzee; liederen van Carl Smulders; *Oud-Nederlandsche Volksliederen* voor een zangstem met klavier van Julius Röntgen; fragmenten voor klavier bewerkt uit Van Anrooy's *Das kalte Herz*; verder liederen van Sem Dresden en Georg Stern. — Das sind nur die Namen;/ Nun lernt sie singen! Even heb ik alles doorgevoegen en heb ik in allerijl toch duidelijk gezien, dat de kwaliteit bij de quantiteit niet achterstaat. — In de uitstekend verzorgde uitgave van een en ander straalt degelijkheid, scheppingslust en talent, en heel speciaal is uit het werk

van Diepenbrock een stroom van verheven schoonheid over het land gegaan, die naar ik innig wensch ook ver over de grenzen het menschenhart moge verheugen, waartoe hij zoo ten volle in staat is. Ik stel mij voor alle werken spoedig te bespreken, en, dit eens tot mijn eigen genot in de eerste plaats, in elk nummer een der werken van Diepenbrock aan een afzonderlijke bespreking ten grondslag te leggen.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 6 december 1905:

Nu we hier nog onder den indruk zijn van de uitvoeringen van Diepenbrock's *Te Deum*, onder de uitnemende leiding van Verhey, door den componist zelf geprezen, is het oogenblik uitermate geschikt om melding te maken van de *liederen* van Diepenbrock, die, dank zij de zorgen van de heer Noske, onlangs het licht zagen. 't Zijn er niet minder dan elf, gecomponeerd tusschen de jaren 1884 en 1902, en daarvan hebben wij er eenige reeds in de concertzaal hooren zingen: hoe gelukkig zijn we nu in het bezit! — Deze zangen verdienen rustig en bij herhaling beschouwd en gehoord te worden, opdat men ze in hun volle, rijke beteekenis waardeeren zal. Dan ziet men eerst recht goed in, hoe Diepenbrock, naar Hol's zoo juiste opmerking, tot het innerlijk sentiment, tot de latente muziek van het gedicht doordrong en hieraan vasten, muzikalen vorm gaf. Dan begrijpen we dat de componist zelf in zeer nauwe betrekking tot den dichter moet staan, om zoó innig zijn denken en voelen in zang met klavierstem te doen leven. Want zelden of nooit gaf hij muziek bij de woorden van het gedicht, maar altijd deed hij haar leiden door, voortkomen uit, steun en verklaring en verdieping geven aan de melodie der taal. [...] De stemming van het sonnet, is die niet tot in bijzonderheden, zonder dat de hoofdgedachte 'n oogenblik uit de ziel van den hoorder gaat, getroffen? Drie sonnetten zijn geschreven voor tenor-stem: *De klare dag* van Van Eeden, uit Perk's *Mathilde: Avondzang* en *Zij sluimert*, en ook zij boeien ons door de uiterst fijne opvatting, de overtuigende declamatie der zangstem met en door de schilderende, typeerende klavierstem heen, ook door de zoo veelzeggende voor- en naspelen. Er moet een artiest aan de piano zitten, die de polyphonie klaar en heerlijk weet te doen spreken, die de kunst van zeer zacht, ingehouden klankenspel en zorgzaam uit te voeren rubato volkomen meester is; we denken, wat dit laatste betreft aan het volkslied-achtige *Lied der Spinnerin* (Brentano), dat aan mevrouw Noordewier is opgedragen. Twee andere, expressie-volle liederen zijn eveneens aan deze voortreffelijke sopraan-zangeres toegewijd: *Hinüber wall' ich* uit Novalis' *Hymnen an die Nacht*, en Goethe's sonnet *Ein Blick von deinen Augen in die meinen*, van welke Novalis' lied in *deze* muziek ontzagwekkend is door de uitdrukking van een gloeiende, verheven geestdrift. — Er zijn nog twee liederen, voor alt en voor mezzo-sopraan, te noemen: *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* (Car. v. Günderode), voor mevrouw De Haan-Manifarges gecomponeerd; en Verlaine's *Écoutez la chanson bien douce*, aan mejuffrouw Cato Loman opgedragen. Doch we willen nog eens, in de algemeenheid dezer aankondiging blijvend, dat woord “geestdrift” herhalen, en duidelijk zeggen hoe de liederen – gelijk het *Te Deum* dat nog naklinkt hier in onze stad – bezielde zijn door innerlijken gloed, gelijk ze ontstonden uit 'n meesterlijk beheerschen van den muzikalen vorm. — Dankbaar moeten we zijn dat Diepenbrock's zangen, door deze uitgaaf, nu in hun zeer bijzondere waarde en al hun schoonheid kunnen gekend worden; gekend in steeds zich verwijdende kringen van zingenden die tot zijn melodieën worden aangetrokken; gekend door de velen die in zijn Kunstwerk vonden en zoeken zeer zuivere muzikaal-literaire, literair-muzikale sensaties, – de vreugde van exquis genot.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), 7 oktober 1906:

Wanneer een man als Diepenbrock uit de volheid van zijn rijken geest ons begiftigt met zooveel heerlijke werken, dan moeten wij die gave dankbaar aanvaarden. Een groot genot wacht ons, wanneer wij trachten door te dringen in 's componisten gedachten, wanneer wij komen tot de erkenning hoe voortreffelijk de componist er in geslaagd is zijn muzikale phantasie te doen opbloeien uit de scheppingen der dichters. Diepenbrock heeft zich niet er

mede tevreden gesteld de verzen van v. Eeden, Perk, Van Deyssel enz. te verklanken, neen, hij heeft er toongedichten van gewrocht, die door hunne beteekenis en rijkdom van inhoud aan de litteraire werken een ongekend reliëf geven. — Het woord klavierbegeleiding, dat de componist gebruikt bij deze verschillende zangstukken, zegt eigenlijk te weinig. Het zijn kleine symphonieën voor klavier, die de zangstem schragen. [...] Met even groot meesterschap en even magistrale pianopartij zijn ook de Deutsche gedichten van Caroline von Günderode, Goethe (*Die Liebende schreibt*) en Novalis (*Hinüber wall' ich*, aus *Hymnen an die Nacht*) gecomponeerd. Ook deze stukken stellen de hoogste eischen aan de uitvoerenden. — Eenvoudiger, juist in overeenstemming met de onderwerpen, zijn de gedichten van Brentano en Heine behandeld; maar daarom niet minder artistiek.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 7 december 1907:

Al te lang liet ik mijn lezers wachten op een voortzetting der bespreking van Diepenbrock's bij A.A. Noske te Middelburg uitgegeven werken. Dat geheel naar mijn zin te doen, dat te doen, zooals het dit soort van werk toekomt, mijn indrukken ook in onderdeelen mee te deelen, is mij ook heden niet vergund; maar ik wil althans den schijn van mij afwerpen, alsof ik ze geen verdere belangstelling waardig acht. Het volkomen tegendeel is waar. Wat ge van dezen auteur onder de oogen of ooren krijgt, het brengt u plots in een andere sfeer, in minder dan tijd zijt ge aan alle banaliteit in uw omgeving kortweg ontrukkt, naar de regionen waar zijn voorname geest huist wordt ge opgeheven, los zijt ge van aardschen druk of aantrekkingskracht, en dat stemt u gelukkig voor 't oogenblik en dankbaar in een herinnering, die niet gauw vervliegt; immers de indrukken zijn diep, de loutering die ge ondergaat is grondig. Eén nadeel is er: ge ontgroeit min of meer, ja, eigenlijk heel sterk aan de gewoone; ge wordt moeilijk tegenover het gewone; ge zoudt u er het liefst voor goed aan onttrekken. Wat nood echter? Uw hoogere aspiraties, de verruiming van uw blik, het nieuwe uitzicht naar een eindelooze heerlijkheid, ze zullen U over de “petites misères de la vie”, hoe onaangenaam ook, heen helpen. [...] Diepenbrock's kunst vindt ongetwijfeld zijn oorsprong in het vocale beginsel. Het dichterwoord – de dichterlijke gedachte – hetzij uit eigen, hetzij dat van een ander, heeft de kiem in eigen ziel en de vrucht die daarvan rijpt, moet aan het licht komen. Een wijsgeerig dichterlijke natuur doet een componist geheel natuurlijk niet dan voor schoone woorden, voor schoone gedachten gevoelen. Aan het woord, als in extase gedeclameerd, ontgroeien dan als van zelf de melodieën, die gedragen worden door mooie begeleiding, eigenlijk op zichzelf al weer een samengaan van verschillende melodieën; rhythmisch bovendien de gedachte steunend en verrijkend. Het is eenig zooals bij Diepenbrock voorbijgaande indrukken, die de text maakt, altijd binnen de perken hun reflex vinden, want de stroom van het geheel wordt er nergens en nooit door belemmerd. — In het licht daarvan raad ik nu sterk de kennismaking aan van: *Es war ein alter König*, voor baryton of alt met piano, een ballade van opvallende concinnitas; 2e van *Zij sluimert* (uit *Mathilde, een Sonettenkrans* door Jacques Perk) voor tenoor met klavierbegeleiding (ook met orkest – nog manuscript), 3e twee Sonetten: a. *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen?* voor alt met klavier, b. *Die Liebende schreibt* voor sopraan met klavier, 4e a. *Hinüber wall' ich* (uit Novalis' *Hymnen an die Nacht*) en b. *Lied der Spinnerin* (uit “Chronika eines fahrenden Schülers” von Clemens Brentano) beide voor sopraan met klavier, en 5e *Deux mélodies* pour soprano avec accompagnement de piano (Poésies de Paul Verlaine), a. *Clair de lune*, b. *Écoutez la chanson bien douce*.

21 okt 1905   Uitvoering van *Clair de lune* (RC 43), *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41) en *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* in het kader van een “Duetten- en liederavond”, gegeven in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht door Alida Lütkeermann en Pauline de Haan-Manifarges met pianobegeleiding van Anton Tierie. Voorts worden gezongen liederen en duetten van Händel,

Cherubini, Rossini, Schubert, Richard Strauss, Cornelius, César Franck, Schumann en Brahms. Hetzelfde programma is eveneens uitgevoerd in Diligentia te 's-Gravenhage (23 oktober 1905), het Concertgebouw te Amsterdam (28 oktober 1905) en elders.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 28 oktober 1905:

Zeer erkentelijk mag men de beide dames zijn voor het initieeren alhier van een drietal van Diepenbrock's heerlijke zangen, dezer dagen pas verschenen bij den zich buitengewoon voor onze toonkunstbeoefening verdienstelijk makenden uitgever A. Noske te Middelburg. — Van zoo'n spontane kracht als Strauss' liederen – men denke aan zijn zinnenbenevelend *Ständchen*, aan zijn gisterenavond heerlijk door mevr. Lütkeermann gezongen *Wiegenlied*, aan zijn *Caecilia*, aan zijn hemelsch *Morgen*, *Rosenband* en tutti quanti – zijn Diepenbrock's zangen niet, maar van fijne opvatting, van prachtige bewerking, van diepte van ziel getuigend en soevereine beheersching van de stof zijn ze alleszins, en door zulke eigenschappen doen ze voor den grootsten Duitschen meester van den tegenwoordigen tijd niet onder. — En door mevr. de Haan, en door mevr. Lütkeermann werden Diepenbrock's werken heerlijk vertolkt, we mogen ons gelukkig rekenen zoo'n eerste verklanking dadelijk juist zoo goed als volmaakt te hebben gehoord. Ze stellen – haast schreef ik – ongekende eischen aan een vertolking. Maar overwonnen werden alle moeilijkheden. [...] Hierop wensch ik ook nog de aandacht te vestigen, op de textkeuze van Diepenbrock. Hij moge een schitterend voorbeeld zijn voor zoo heel velen die er maar op los componeeren. We moesten allen den tijd nu voor goed voorbij achten, waarin gezegd werd “Ce que ne vaut pas la peine d'être dit, on le chante”.

De Nieuwe Courant (niet gesigneerd), 24 oktober 1905:

De zangen van Diepenbrock (zoo pas bij Noske verschenen) troffen onmiddellijk. Ze zijn dan ook zoo sterk gekarakteriseerd, voor de harmonische behandeling zoo belangwekkend! — De componist stelt hoge eischen aan den hoorder; hiervan wordt hem geen verwijt gemaakt; hij heeft het recht de ernstige aandacht ten volle te vragen; eerst na zorgvuldige beschouwing zullen deze liederen hun schoonheid openbaren. Enkele ervan kunnen misschien den schijn van geforceerdheid niet ontgaan, door 'n te véél, 'n te druk moduleeren, 'n in klein bestek te grootsch willen dramatizeeren der dichtelijke woorden, maar tegenover een enkele bedenking staat zooveel meesterlijks in muzikale teekening, zooveel bezieling die diepe stemmingen wekken kan, dat we over de nieuwe gave van onzen grooten landgenoot ons verheugen mogen. — De hoogst zelfstandig behandelde pianopartij die de gemoedsbewegingen van den tekst verklankt, verdiept, zijn door Anton Tierie voorgedragen, zóó, dat juist aan het subtiel en innig karakter van het instrumentaal element volkomen recht is gedaan. — Hoe voelde Tierie bijv. dat heerlijk naspel van het sonnet *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (woorden van L. van Deyssel). Trouwens ook de overige liederen en duetten heeft hij op loffelijke wijze begeleid.

De Avondpost (niet gesigneerd), 24 oktober 1905:

Beide zangeressen gaven ook in een reeks liederen haar talent ten beste, waarbij men niet kon zeggen, dat de een de andere overschaduwde. Beide zochten hare kracht in liederen van Diepenbrock en Rich. Strauss en van de alt kreeg men bovendien een lied van Schubert: *An Silvia*, waarin zij mijns inziens het meest uitblonk. Tusschen Schubert en Rich. Strauss kwam Diepenbrock wat in de verdrukking. Zijn sonnet: *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* komt mij beter geslaagd voor dan het sonnet: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*. In dit laatste is de begeleiding te druk in verhouding tot het rustige karakter der woorden van Van Deyssel. Ook de lange naspelen verzwakken den indruk.

Het Vaderland (W.), 24 oktober 1905:

Ten slotte de liederen van Alphons Diepenbrock. Het werk van dezen componist, wiens *Te Deum* zeer mooi moet zijn, kon mij niet bekoren. Welk een labyrint van toonsoorten, welk een toomlooze modulatorische verwarring, tot in de naspelen! Nergens klaarheid of rust. En dat was zoo'n jammer voor het mooie Sonnet van Alberdingk Thijm [= Lodewijk van Deysse], hetwelk ik straks zal afschrijven. Bovendien was de stemming geheel verkeerd weergegeven. Dit fijne versje is veel te gepassioneerd behandeld, te lang uitgesponnen en van veel te bewegelijke begeleiding; het sonnet drukt teere weemoed uit, alles is etherisch en subtiel behandeld, dus behoorde de muziek daarin te volgen.

9 mrt 1911   Uitvoering van *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam door Ilona Durigo met pianobegeleiding van Evert Cornelis. Diepenbrock woont het concert bij.

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 10 maart 1911:

Bijna volkomen zong zij echter een vijftal liederen van den genialen Hugo Wolf, die eene ver genoeg spannende ziel had om voor elken hoorder, de richting komt er niet meer op aan, toegankelijk te zijn. [...] Daarbij sloot zich mooi aan *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen?* van Alphons Diepenbrock, die sonnetten zoo prachtig-verstaanbaar in sonnetvorm weet te bewerken. Het lied is zeer zwaar gezet, doch meesterlijk voorgedragen met een heerlijke techniek.

3 feb 1916   Uitvoering van *Es war ein alter König* en *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* door Margot Barendrecht en A.B.H. Verhey in Diligentia te 's Gravenhage.

Het Vaderland (A.d.W.[al]), 4 februari 1916:

Om de zwakte van Diepenbrock's (in de laatste tijden meer gezongen) Duitsche liederen *Es war ein alter König* en *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* te bedekken, is veel reddende voordracht en klankschoonheid noodig.

De Residentiebode (S.), 4 februari 1916:

Diepenbrock's *Es war ein alter König* op een tekst van Heine lijkt ons meer knap dan sterk; beter dunkt ons zijn lied *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen*.